

qui nihil aliud est, quam talis potestas: Ergo ante impositionem manuum, cum illis verbis, *Accipe Spiritum Sanctum*, Sacerdotes recenter ordinati, habent characterem Sacerdotalem.

2. Secunda pars conclusionis, quæ afferit impositionem manuum non esse de essentia Ordinis Diaconatus, probatur primo ex Florentino in decreto Eugenij, ubi post verba illa supra relata: *Presbyteratus traditur per calicis cum vino, & patena cum pane porrectionem*, statim subdit: *Diaconatus per libri Evangeliorum dationem*, nullam proorsus mentionem faciendo de manuum impositione: Ergo censet impositionem manuum non esse de essentia Ordinis Diaconatus. Ratio etiam id suadet, nam ille tantum ritus est de essentia ordinatio-nis Diaconi, per quem ministerium ipsi peculiare significatur: Sed per manuum impositionem, & verba illi correspondentia, nullum ministerium Diacono peculiare significatur; non quidem per manuum impositionem, ut constat, neque per verba illi ipsi correspondentia: *Accipe Spiritum Sanctum ad robur, & ad resistendum Diabolo, & tentationibus ejus*, utpote quæ sunt generalia, & cuilibet ordinationi possunt convenire: Ergo impositio manuum, & verba illi correspondentia, non sunt de essentia ordinatio-nis Diaconi.

3. Tertia demum pars conclusionis, afferens impositionem manuum, non esse ceremoniam aliquam omnino accidentalem ordinatio-ni sacerdotali, sed ad ejus integratem pertinere, sic ostenditur. Posse à peccatis absolvere pertinet ad integratem sacerdotij: Sed per impositionem manuum quæ sit ab Episcopo in fine Missæ, hæc verba proferente: *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remissoris peccata, remittuntur eis*, Sacerdos accipit potestatem remitti peccata, cùm talis potestas per hæc verba significetur: Ergo talis impositio manuum pertinet ad integratem ordinatio-nis sacerdotalis. Minor constat, Major etiam videtur certa; sacerdotium enim ex diversis constat officiis, sicut corpus integratur ex pluribus membris, videlicet ex officio sacrificandi, & ex officio absolvendi à peccatis; quorum primum est præcipuum, subinde quo cùm datur potestas illud exercendi, character sacerdotalis imprimitur, ut in prima parte conclusionis ostendimus; secundum verò est minus principale, unde cùm datur sacerdoti potestas absolvendi à peccatis, non imprimitur character, sed characteri jam impresso modus aliquis majoris perfectionis & extensionis superadditur, ut tract. precedenti cap. 5. §. 2. declaravimus.

4. Objicies primò contra primam & secundam partem conclusionis: Materia Sacerdotij & Diaconatus, non est nunc diversa ab ea quæ fuit olim initio Ecclesiæ, & quæ modò est apud Græcos; alioquin tales Ordines nunc essent specie diversi ab illis qui tempore Apostolorum conferebantur, & quæ modò in Ecclesia Græca conferuntur: Sed tempore Apostolorum, & initio Ecclesiæ, Sacerdotes & Diaconi ordinabantur per solam manum impositionem, ut constat actum 14. & 2. ad Timoth. 1. quem titum Ecclesia Græca hucusque servavit, ut fuisse declarat Arcadius lib. 6. de Sacram. cap. 2. ex novis & veteribus Euchologiis: Ergo sola manum impositione est materia Sacerdotij & Diaconatus, non verò exhibito instrumentorum, seu contactus calicis, vel libri Evangeliorum.

Respondere materiam Sacerdotij & Diaconatus apud Latinos esse quidem materialiter & entitative diversam ad ea quæ modò est apud Græcos, & olim fuit initio Ecclesiæ, sed non formaliter &

significative; quia nimis Christus non determinavit in specie materiam & formam sacramenti Ordinis, sed genericè tantum instituit, ut loco materia adhiberetur signum aliquod sensibile significativum potestatis qua traditur, & loco forma adhiberentur verba tandem potestatem sufficientem exprimita. Hoc autem repertur in utraque Ecclesia Latina & Græca, unde utraque servat omnia essentialia à Christo instituta, quævis determinatio signi sensibilis & materialis, prædictam potestatem significantis, diversa sit apud Græcos & Latinos, in & in ipsa Ecclesia Latina, pro diversis temporibus, tempore scilicet Apostolorum, & nunc. Unde Sacerdotium & Diaconatus, collati tempore Apostolorum, vel quæ modò conferuntur in Ecclesia Græca, non differunt essentialiter à nostro, sed tantum accidentaliter, quia licet habeant diversas materias & formas, illa tamen diversitas non est formalis, sed tantum materialis, cō quod ordinentur ad eundem effectum significandum & causandum, & unitas vel diversitas signi, ex unitate vel diversitate specifica rei significata sumatur.

5. Hæc solutio & doctrina dupli exemplo declarati & illustrari potest. Nam olim in Sacramento legis naturæ pro parvulis instituto, ad delendum peccatum originale, nulla fuit certa materia in specie à Deo determinata, sed tantum in genere, sub ratione signi sensibilis, divini cultus & religionis prototypati. Item in nova lege in matrimonij sacramento, signa quidem determinata sunt a Christo, secundum suam rationem formalem, seu significationem, quatenus voluit determinare esse talia, quod rem certam, nimis mutuum contrahentium consensus, significarent, sed non in particulari, & secundum rationem materialem; sub hac enī ratione reliquæ ea communii usui, & voluntati contrahentium. Idem cum proportione dicendum est de Sacramento Ordinis, nempe Christum instituisse & determinasse ejus materiam, secundum rationem formalem, quæ scilicet determinate significaretur hic & nunc ordinato tribui certam potestatem Ecclesiasticam, non tamen secundum rationem materialem, sed reliquæ potestati Ecclesiæ, per traditionem hujus vel illius rei, hujus potestatis collationem significare.

6. Objicies secundò: Illud quod est sensibile & causativum gratiæ, pertinet essentialiter ad rationem sacramenti: Sed manum impositione in ordinatio-ni Sacerdotum est signum sensibile & effectivum alicuius gratiæ, ut docet D. Thomas hīc qu. 37. art. 5. & constat ex verbis illis D. Ambrosij quæ supra retulimus: *Homo manum imponit, & Deus largitur gratiam*: Ergo impositio manuum in ordinatio-ni Sacerdotum, pertinet essentialiter ad rationem Sacramenti.

Respondere Majorem non esse universaliter veram, falso factio enim in Sacramento Pœnitentiae est aliquid sensibile & causativum alicuius gratiæ, & tamen non est de essentia, sed tantum de integritate illius sacramenti. Idem dicendum de impositione manuum quæ sit in ordinatio-ni Sacerdotum, quævis enim illa sit aliquid signum sensibile, causativum augmenti gratiæ, non sequitur quod sit pars essentialis talis ordinatio-nis, sed sufficit quod sit de ejus integritate, ut in tercia parte nostra conclusionis docuimus.

CAPUT

DE SACRAMENTO ORDINIS.

179

CAPUT IV.

De ministro & subjecto Sacramenti Ordinis.

7. C^{on}trum est, solum Episcopum esse ordinariū ministrum Sacramenti Ordinis, hoc enim aperte definitum Florentinum in litteris Eugenij, & Tridentinum s. 23. can. 7. Ratio etiam id suadet, nam solus Episcopus est Christianæ reipublicæ praefectus & hierarcha, sive Sacramentorum princeps: Sed ad solum principem & praefectum pertinet officia & ministeria conferre & distribuere: Ergo & ad solum Episcopum Ordines conferre. Sed difficultas est & controversia inter Theologos, an simplex Sacerdos, ex commissione Summi Pontificis, possit esse minister extraordinarius hujus Sacramenti, & Ordines sive Majores, sive Minores validè conferre: Respondeo posse conferre Minores Ordines, & Subdiaconatum, non tamen Sacerdotium, nec Diaconatum; quia hi duo Ordines immediatam habent relationem ad corpus Christi verum, cùm Sacerdotium ordinetur ad conficiendum corpus & sanguinem Christi, Diaconatus verò ad distribuendum sanguinem Christi, ut fieri solebat in primitiva Ecclesia, & ad portandum corpus Christi in pixide, vel in patena, ut nunc facere solet: Licet autem sit major potestas Summi Pontificis supra corpus Christi mysticum, quam aliorum sacerdotum, non tamen supra corpus Christi naturale, & verum: qua ratione utitur D. Thomas hīc qu. 38. art. 1. ad 1.

8. Dices primò, Chorépiscopi solebant olim conferre ordinem Diaconatus, & Presbyteratus, dummodo ab Episcopo civitatis licentiam accepissent, ut colligunt ex Concilio Antiocheno cap. 10. & Ancyran. cap. 15. Sed illi non erant nisi simplices Sacerdotes, ut docet Damasus epist. 5. Ergo simplici Sacerdoti potest committi munus ordinandi Sacerdotes & Diaconos.

Respondeo cum Bellarmino, duo fuisse olim genera Chorépiscoporum, aliqui enim erant veri Episcopi, & erant quales nunc sunt suffraganei, qui sunt Episcopi titulares aliorum, & de his loquantur prædicta Concilia. Alij verò erant solum Presbyteri, qui tanquam Vicarij Episcopi, in oppositis majoribus & muratis morabantur, licet haberent ab Episcopo aliquam commissione super reliquos Presbyteros, quales nunc habent Decani, & de his loquitur Damasus epistola citata.

9. Dices secundò, Innocentius V IIII. concessit Abbatibus Ordinis Cisterciensis facultatem conferendi suis Monachis Ordinem Diaconatus & Subdiaconatus, quod privilegium se legisse ait Vasquez in quadam vetusto codice, qui inscribitur, *Collecta Bullarum Ordinis Cisterciensis*: Ergo potest simplex Sacerdos, ex commissione Summi Pontificis, conferre saltem Ordinanti Diaconatus.

Respondere primò ex Nuncio hīc qu. 38. art. 1. quod Magister Victoria dicit se vidisse tale diplomā, & in eo nullam fieri mentionem Ordinis Diaconatus, sed tantum Subdiaconatus. Sed quidquid sit de hoc: Respondeo secundò, quod si tale privilegium re vera à Sede Apostolica emanavit, quod valde incertum est, usum fuisse Pontificem opinionem, quam probabiliorē existimat.

10. Quod attinet ad subjectum Sacramenti Ordinis, certum est fœminas non esse illius capaces, quia, ut ait S. Thomas hīc qu. 39. art. 1. sacramentum

Ordinis, gradus eminentiam significat: in sexa autem fœmineo non potest eminenter aliqua gradus significari, quia mulier statum subjectionis habet. Nec obest quod in primitiva Ecclesia erant subdiaconiæ, Diaconiæ, Presbyteræ, & Episcopi. Illæ enim sic dicebantur, quæ ante ordinacionem sacram nuperant viris qui Subdiaconiæ, Diaconiæ, Presbyteri, vel Episcopi facti erant, & ab eis jam ordinatis, ex mutuo consensu separata erant, ut constat ex Concilio Altisiodoreni can. 21.

11. Constat etiam, solos baptizatos esse capaces Sacramenti Ordinis, cùm baptismus sit janua ad omnia alia sacramenta, sed difficultas est potest, an pueri ante usum rationis validè possint ordinari, hoc enim in dubium revocat Durandus in 4. dist. 25. qu. 2. Sed id communiter docent Theologoi cum D. Thoma hīc qu. 39. art. 2. ubi illud probat hoc discursu: Sacramenta que non in actu, sed in potestate consistunt, conferri possunt ante ullum suscipientis actum; id est enim Baptismus & Confirmationis possunt conferri sine actu parvuli baptizandi & confirmandi, quia consistunt in potestate, contra verò pœnitentia & matrimonium nequeunt sine actu pœnitentis & contrahentis conferri, quia consistunt in actu, seu quia de illorum essentia est actus, ut contritio & confessio in sacramento pœnitentia, & consensus in matrimonio: Atqui Sacramentum Ordinis non in actu sed in potestate consistit, ut ex ejus definitione constat: Ergo conferri potest ante ullum suscipientis actum, subindeque parvulo, licet sit incapax consensus. Non teneatur tamen talis parvulus, cùm ad annos discretionis pervenisset, in Ordine sibi in infantia collato perseverare, sed posset illi renuntiare, & matrimonium contrahere, cùm non potuerit Ecclesia illum ad votum continentia obligare, independenter ab ejus voluntate.

12. Demum certum est, bigamus esse Ordinum incapaces, ut constat ex Apostolo 1. Timoth. 3. & ad Titum 1. & ex canone 17. Apostolorum, ubi sic habetur: *Si quis post baptismum secundus fuerit nuptiis copulatus, non potest esse Episcopus, non Presbyter, aut Diaconus, aut prorsus ex numero eorum qui ministerio sacro defervunt*. Ratio seu congruentia est, quia Clericus per sacros Ordines depositatur Ecclesia, per quam dispensationem exprimit conjunctionem Verbi Divini cum natura humana, & Christi cum Ecclesia, quæ una est: Hanc autem bigamus representare nequit, quia bigamus tollit unitatem unius cum una, dividendo carnem in plures. Hæc verò incapacitas, seu irregularitas, non est juris divini, sed Ecclesiastici, cùm Summus Pontifex in ea dispensare possit, nam Martinus I. cum bigamo, ut subdiaconus fieret, dispensavit, & Lycius Papa alium bigamum Archiepiscopum Panormitanum creavit.

13. Eodem jure Ecclesiastico votum soleimus castitatis sacris Ordinibus annexum est, idque convenienter; ad officium enim factorum Ministrorum duo præcipue pertinent, nempe sacrificare, & oratione seu contemplatione vacare: At usus matrimonij his duobus auctibus non mediocriter obstat; primo quidem, nam cum sacrificium altaris augustinissimum & sanctissimum sit, decet ut qui illud offerunt, vel ei ministrant, insigni quadam puritate atque sanctitate mentis & corporis polleant; alteri vero, quia actus conjugalis mentis aciem habet, & ab oratione ac rerum divinarum contemplatione, animum avertit ac distrahit. Unde Apostolus 1. ad Corinth. 7. suadet conjugibus continentiam ad tempus, ut melius vacent orationi.

Addo

Addo quod, si illi qui in lege veteri manducabant panes propositionis debebant esse mundi à mulieribus, ut habetur 1. Reg. 21. si illi qui comedunt erant agnum paschalem, jubebantur tenes accingere, id est voluptates carnis edomare, ut exponit D. Gregorius homil. 2. in Evang. Demum si Sacerdotes per vices ministrantes in tabernaculo, toto tempore vicis sua, à domo & ab uxoris abesse debebant, ut colligitur ex 1. Paralip. 24. & ex Luca 1. Quantò magis Sacerdotes nostri perpetuò vacantes facio Ministerio, & Virginis filium, ac Virginum sponsum, atque omnis puritatis fontem, quotidie manibus attrectantes, perpetuam debent servare continentiam, ut rectè arguit Innocentius I. epist. 9. ad Vietricum Rothomagensem Episcopum.

14. Hec lex de servanda continentia à sacris Ministris, fuit in Ecclesia Romana continuò servata, licet Subdiaconatu non semper fuerit annexum votum servandæ constitutis, quia non fuit semper inter ordines factos connumeratus, ut constat ex canone, Nullus in Episc. dist. 60. ubi Urbanus II. ait: Sacris Ordines dicimus Diaconatum & Presbyteratum: hos siquidem solos (intellige sacros) primitiva legitur habuisse Ecclesia. In Ecclesia tamen Graeca talis lex fuit abrogata, & permisum est Ministris sacris habere uxores, & cum illis cohabitare, ut constat ex sexta Synodo can. 13. in quo sic dicitur: Quoniam Romana Ecclesia pro canone traditum esse cognovimus, ut promovendi ad Diaconatum vel Presbyteratum, profiteantur se non amplius suis uxoris conjugendos, nos antiquum canonum Apostolorum perfectionis ordinisque servantes, hominum qui sunt in sacris, legitima conjugia, dinceps quoque firma & stabilia esse volumus, nequaquam eorum cum uxoris conjunctionem dissolventes, vel eos mutua tempore convenienti consuetudine privantes. Quamobrem si quis dignus inventus fuerit, qui Hypodiaconus, vel Diaconus, vel Presbyter ordinetur, is ad talem gratiam assumi nequaquam prohibeatur, se cum legitima uxore cohabitet. Sed neque ordinationis tempore ab eo postuletur, ut profiteatur se a legitima cum uxore consuetudine absentium. Quem morem usque ad hanc tempora servant Graeci, Romana Ecclesia permittente, & non nisi eo tempore quo sacerdos altaris sunt assoluti, prohibent uxoris uti. Episcopi tamen Graeci, cum uxoris quas ante sacram ordinationem duxerant, non cohabitant, ut constat ex canone 12. eiusdem Synodi. Imò nunc Graeci ordinariè non eligunt in Episcopum, nisi vel religionem professum, vel qui perpetuam castitatem servet, & uxorem non habeat.

CAPUT V.

De Episcopatu.

Certum de fide est, Episcopos, jure divino, dignitate, & potestate esse Presbyteris superioris. Ita enim definitur in Concilio Constantiensi in Bulla Martini V. ubi omnes errores Joannis Vincieff damantur, & in Tridentino sess. 23. cap. 4. & can. 7. Id probat D. Thomas hic qu. 40. art. 4. multipliciter. Sed sufficit hæc ratio quam adducit in argumento sed contra, ubi sic discurrevit: Divina mysteria debent esse magis ordinata, quam humana: Sed humanorum officiorum ordo exigit, ut in quolibet officio preponatur unus qui sit princeps illius officij, sicut preponitur militibus

dux, inferioribus artificibus Architectus, qui princeps operis dicitur: Ergo similiter Ecclesiastica hierarchia ordo exposcit, ut Sacerdotibus præponatur aliquis qui sit Sacerdotum Princeps, & hic est Episcopus. Unde Dionysius in lib. de Eccles. hierarc. cap. 5. sic ait: Ponitcum ordo primus, qui purgat, illuminat, & perficit. Sub illo autem Ordo Sacerdotum purgat, & illuminat, non vero perficit, Ministrorum vero tantum purgat.

15. In contrarium objicitur difficultis locus Hieronymi, quo significare videtur Episcopos non esse jure divino Sacerdotibus superiores, sed tantum ex constitutione & consuetudine Ecclesie; nam in cap. 1. Epistolæ ad Titum, circa illa verba, Et constitutas per civitates Presbyteros, hæc scribit: Idem est Presbyter qui Episcopus, & antequam Diabolus instiit schismata in religione fierent, & diceretur in populus, Ego Apollo, Ego vero Cepha, communis Presbyterorum consilio Ecclesie gubernabam. Postquam vero unusquisque eos quos baptizaverat, suos esse putabat, non Christi, in toto orbe decreatum est, ut unus de Presbyteris electus superponeretur ceteris, ad quem omnis Ecclesia curia pertineret, & schismatum nomina tollerentur. Et infra: Hoc adduximus, ut ostenderemus apud veteres eisdem fuisse Presbyteros & Episcopos. Sicut ergo Presbyteri sciunt, se ex Ecclesia consuetudine ei qui præpositus fuerit esse subiectos: Ita Episcopi noverint, se magis consuetudine, quam dispositionis Dominica veritate Presbyteris esse Majores.

Respondeo quod quando Hieronymus ait, Episcopos magis consuetudine & ordinatione Ecclesie, quam dispositionis Dominicæ veritate, Presbyteris esse majores, non loquitur de Episcopatu, quantum ad potestatem ordinis (in ea enim Episcopos esse jure divino Presbyteris superiores, manifeste agnoscit in cap. 1. epistolæ ad Titum, ubi sic ait: Quid facit Episcopus, excepta ordinatione, quod non faciat etiam Presbyter, id est facere possit) sed de potestate jurisdictionis, seu regiminis Ecclesie: Hanc enim præminentiam jurisdictionis non competit Episcopis iure divino, sed tantum Ecclesiastico, existimavit Hieronymus; idque ex parte verum est: Episcopi enim potestatem jurisdictionis non accipiunt immediata à Christo (sicut potestatem ordinis & characteris) sed habent ab ipso Summo Pontifice, cuius est eos Ecclesiis præficere, & Dioceses illis assignare ac dividere, prout ad Ecclesie bonum expedire judicaverit.

16. Circa Episcopatum celebris est difficultas & controversia, an ille sit Ordo distinctus à Sacerdotio? Partem affirmatiyam tenent Durandus, & Caetanus, quos sequuntur nonnulli ex Recentioribus. Negativa vero, non solum expressè docetur a S. Thoma, sed etiam ab omnibus fere antiquioribus Theologis, quos innumeri prope modum ex Recentioribus sequuntur, ut demonstrat Valentinus de Flavigni, Doctor & Socius Sorbonicus, in opusculo ab ipso edito ad defendendam Thesis Ludovici de Cleves, Bacalaurei Sorbonici, quæ assertebat, Episcopatum, prout præscindit à Presbyteratu, aut ab eo distinguitur, non habere rationem sacramenti. Probabilius ergo videtur, Episcopatum non esse Ordinem distinctum à Sacerdotio, sed ipsius Sacerdotij extensionem, & excellētissimum ejus complementum.

Probatur primo ratione quam insinuat S. Thomas hic qu. 40. art. 5. & in 4. ad Annib. dist. 24. qu. 4. ad 4. Ordinem distinctio sumitur penes habitudinem quam dicunt ad Eucharistiam, ad quam ut ad finem ordinantur, ut constat in Sacerdotio,

Diagonatu,

DE SACRAMENTO MATRIMONII. 181

Diagonatu, & Subdiaconatu, & quatuor minoribus Ordinibus: Sed Episcopatus non aliam dicit habitudinem ad Eucharistiam, præter eam quam importat Sacerdotium, non enim potest eam magis consecrare Episcopus, quam simplex Sacerdos: Ergo Episcopatus non est Ordo distinctus à Sacerdotio. Nec valeat si dicas, Episcopatum dicere habitudinem aliquam indirectam ad Eucharistiam, quam non dicit Sacerdotium, siquidem præter potestatem consecrandi Eucharistiam, in qua convenit cum Sacerdotio, habet virtutem illam transfundendi in alios, & ad consecrandum ac ordinandum ministros Eucharistie. Non valer, inquam, hæc responsio, ex illa enim sequeretur, Episcopatum esse Ordinem inferiorem Sacerdotio, & ipso ignobiliorum, cum habitudo illa indirecta ad Eucharistiam, seu potestas consecrandi illius ministros, minus perfecta sit habitudine directa ad illam, sive potestate illam consecrandi, qua nihil datur præstantis & divinitus in ordine supernaturali.

17. Probatur secundò: Episcopatus est ordo specie distinctus, à Sacerdotio, vel illi est par & æqualis, vel superior, vel minor. Pares esse repugnat, ex illa lege qua diversæ rerum essentiae minus possint esse æqualis perfectionis, quam diversi numeri pares, quorum tota ratio inæqualitate consistit. Nec superior potest esse character Episcopalis Sacerdotali, cum potestas in corpus Christi naturale, propria Sacerdotio, præstet potestatis in corpus mysticum, quam Episcopatus addit. Inferiorem vero esse minimè convenit, cum Episcopatus sit quasi apex Sacerdotij, & Episcopus superimum Sacerdotij gradum occupet: Ergo &c.

18. Probatur tertio: Si Episcopatus sit ordo realter distinctus à Sacerdotio, virtualiter aut eminenter illud continebit, sicut Sacerdotium eminenter continet Ordines inferiores: Ergo sicut Sacerdotium, non præmisso ordine Diaconatus, validum

TRACTATUS VII.

DE SACRAMENTO MATRIMONII.

Cum Sacramentum matrimonij duplice considerari possit, nempe ut est in officium naturæ, & ut ex institutione Christi ad esse Sacramenti elevatum est, de illo utroque modo considerato, breviter in hoc tractatu agendum est, verum quia, teste Apostolo prius est quod est animal, quam quod spirituale, prius differendum est de illo, ut est in officium naturæ, quam ut rationem Sacramenti habet. Porro quia sponsalia sunt veluti inchoatio futuri matrimonij, & dispositio moralis ad illud, aliqua de illis breviter hic præmittenda sunt.

CAPUT I.
De sponsalibus.

1. **S**pousalia sunt futurarum nuptiarum mutua promissio. Ita lege 1. ff. de sponsalibus. Dicitur Part. III.

futurarum nuptiarum, ut sponsalia distinguantur à matrimonio, quod est contractus per verba de praesenti expressis, sponsalia autem contrahuntur per verba de futuro, ut accipiam te in uxorem, accipiam te in virum. Additur mutua promissio, quia ad sponsalia non sufficit propositum aut simplex voluntas, cum illa non sufficiat ad inducendam obligationem, sed requiritur necessaria promissio seu voluntas se obligandi, quæ mutua ex parte utriusque contrahentis esse debet, cum enim matrimonium includat essentialiter mutuam utriusque traditionem & acceptationem de praesenti, nec alter fieri possit; promissio matrimonij futuri includit essentialiter mutuam utriusque promissionem & acceptationem, neque potest ab uno validè promitti, quin alter repromittat.

2. Non sufficit ad valorem sponsalium, sola promissio externa, utpote quæ non est vera promissio, si deficit animus promittendi; neque sola interna, quamvis enim Deo, qui cordium scrutator est, pos-

sit